

pertransire contingit. hic finaliter statuem⁹
querimonie nostre gades et ad preces quibus
incepimus regiramus habenas. rogantes sup
pliciter vt rector olimpi. ac mundi tot⁹ dispē
sator altissimus firmet pacem ⁊ bella remoue
at. ac tempora faciat sua protectione tranq̃l
la. ¶ **C**apitulum viij de multiplici oportunita
te auctoris in colligendis libris. arumquaq;

Qum omni negotio tempus sit ⁊ oportuni
tas vt testatur ecclesiastes octauo capi
iā progredimur enarrare multiplices oportu
nitates. quibus in acquisitione librorum pro
posita. diuinitate propicia iuuabamur. Quam
uis enim ab adolescentia nostra semper speci
alem socialemq; communionem cum viris litte
ratis et librorum dilectoribus delectaremue
habere succedētib; prosperis. regie maiestatis
consecuti notitiam et in ipsi⁹ acceptati famili
a. facultatem suscepimus ampliorem vbilibet
visitandi pro libitu ⁊ venandi. quasi saltus q̃s
dam delicatissimos. tū priuatas. tū communes.
tū regulatium. tū seclarium librarías. Hanc
dum inuictissimi principis. ac semper magnifi
ce triumphantis. regis anglie eduardi tercij
post cōquestum cuius tempora conseruare dig
netur altissimus diuine et tranquille. primo

primo quidem suam concernentibus curam de
inde rempublicam regni sui • cancellarij salic;
ac thesaurarij fingeremur officijs • prestaba
tur nobis auditus facilis regalis fauoris intui
tu • ad librorum latebras libere perscrutandas
Amoris quippe nostri fama volatilis iam vbiz
percrebuit tantumq; librorum et maxime vete
rum • ferebamur cupiditate languescere posse
vero quemlibet nostrum per quaternos facili
us q̃ per pecuniam adipisci fauorem • Quam
obrem cum supradicti principis recolende me
morie bonitatis suffulta • possemus obesse et
prodesse proficere et officere vehementer tam
maioribus q̃ pusillis affluerunt loco enceni
orum et munerum • locoq; donorum ⁊ iotalium
ceimlenti quaterni ac decrepiti codices • nos
tris tam aspectibus q̃ affectib⁹ preciosi. Tūc
nobilissimorum monasteriorum aperiebantur
armaria • reserebantur scrinia • et cistule solue
bantur • et per longa secula in sepulchris so
porata volumina expergisantur • attomata
queque in locis tenebrosis latuerunt • noue
lucis radijs perfunduntur. ¶ Delicatissimi
quondam libri corrupti et abhominabiles iā
effecti • murium quidem fetibus cooperti • et
vermium moribus terebrati • iacebant •

exanimēs. Et qui olim purpurea vestiebantur
et bisso. nūc in cinere et cilicio recubantes ob
liuione traditi videbantur domicilia tinearū.
Inter hec nichilominus captatis temporibus
magis voluptuose consedim⁹. q̃ feciss; medic⁹
delicatus inter aromatum apothecas vbi amo
ris obiectum reperimus et fomentum. Sic sa
cra vasa sciencie ad nostre dispēsationis per
uenerunt arbitrium. quedam data. quedam
vendita. ac nōnulla pro tempore accomodata
mimicum cum nos pleriq; de huiusmodi dona
rijs cernerent contentatos. ea sponte nostris
vñbus studuerunt tribuere quibus ipsi libenci
us caruerunt. q̃ ea que nostris assistentes s
uicij abstulerunt. Quorū tamen negocia sic
expedire curauimus graciosē. vt eisdem emo
lumentum accresceret. nullum tamen iusticia
detrimentum sentiret. Porro si ciphos aureos
et argenteos. si equos egregios si nūmorum
sūmas non modicas amassemus. tunc. tempo
ris diues nobis erarium instaurasse potuissē
mus. Sed reuera libros non libras maluim⁹
codices que pl⁹ dilexim⁹ q̃ florenos. ac par
fletos exiguos faleratis pretulim⁹ palefres.
Adhuc eiusdem principis sempiternę memo
rie legationibus crebris fūcti ⁊ ob multiplicia

regni negocia • nunc ad sedem romanam • nunc
ad curiam francie • nunc ad mundi diuersa do
minia tabulis ambassiatibus et periculosis
temporibus mittebamur circumferentes tamē
illam • quam aque plurime nequerūt extingue
re caritatem librorum • **H**ec enim peregrina
tionum absynthia quasi quedam pigmentari
a dulcorauit • **H**ec post pplexas intricatioēs
et scrupulosos causarum amfractus • et vix e
gressibiles reipublice laborintos ad ēspiran
dum parūper temperiem aure lenis aperuit •
O beate de⁹ deorū ī syon quant⁹ fluminis īpe
tus voluptatis letificauit cor nostrum • quod
ens paradisi mundi parisi⁹ visitare vacau
mus moraturi vbi nobis semper dies pauci p
amoris magnitudine videbantur • **I**bi biblio
tece iocunde super cellas aromatum ēdolentes
Ibi virens viridarium vniuersorum volumi
num • **I**bi prata achademica terremotu tremē
cia • athenarum paripatheticorum diuinaula •
perasi promunctoria et porticus stoycorum •
Ibi cernitur tam artis q̃ science mensurator
aristoteles • cuius est totum quod est optimum
in doctrinis in regione buntarat transmutabi
li sublimari • **I**bi ptholomeus ephycyclos
et eccentricos • auges atque genzachar • •

planetarum. figuris et numeris emetitur **I**bi
paulus archana reuelat. **I**bi dyonisi⁹ iherar
chias cooordinat ⁊ distinguit **I**bi quidquid ca
dinus gramatice recollectit phemites. totū vie
go armentis caractere representat latino **I**bi
reuera thesauris apertis et sacculorum corri
gijs resolutis. pecuniam leto corde dispersum⁹
atq; libros impreciables. luto redemimus et
arena. **R**equa q̃ malum est insonuit omnis ep
tor sed ecce q̃ bonum et q̃ iocūdum. arma cle
ricalis milicie congregare in vnū. vt suppetat
nobis vnde hereticorū bella conterere si insur
gant. **A**mplius oportunitatem maximam. nos
captasse cognoscimus per hoc q̃ ab etate tene
ra magistrorum et scolarium. ac diuersarum
arciarum professores quos ingenij perspicacitas
ac doctrine celebritas clariore effecerāt. re
legato quolib; pariali fauore. exquisitissima
solicitudine nostre comitē coniuimus. **Q**uo
rum consolatiuis colloquijs cōfortati nunc ac
gumentorum ostensiuīs investigationib; nūc
phiscorum processuum ac catholicorum docto
rum tractatum recitationibus velut multipli
catis et alternatis ingenij ferculis dulcius fo
uebamur. **T**ales in nostro tyrocinio cōmito
nes elegimus. tales in thalamo collaterales

habuimus tales ī itinere comites • tales ī ho-
pitio commensales • et tales penitus in omni
fortuā sobales • vix q̄a nulla felicitas diu dura-
re permittitur priuabamur nōnumq̄ luminū
aliquorum presencia corporali • cum eisdem
promociones ecclesiastice ac dignitates debi-
te prospiciente iusticia de celo prouenerunt •
Quo fiebat vt incumbētes sicut oportuit cura
pprie se a nostris cogerentur obsequijs absen-
tare • Rursus compendiosissimam semitā sub-
iūgemus • per quam ad man⁹ nostras perue-
nit librorum tam veterū q̄ nouorum plurima
multitudo • Religiosorum siquidem paupertas
tē susceptam pro cristo • numq̄ indignantes
horruimus • verū ipsos vbiq; terrarū ī nostre
compassiois vlnas adimimus mansuetas af-
fabilitate familiarissima ī persone nostre deuo-
tionem alleximus allectosq; beneficiorum libe-
ralitatem munifica fouimus ppter deū • Quo-
rum sic eramus omnium benefactorū communis
vt nichilominus videremur quadam paterni-
tatis pprietate singulos adoptasse **N**istis in
statu quolibet facti sumus refugium • istis num-
q̄ clausimus gracie nostre finem • Quamobrem
istos vtorū nostrorū peculiarissimos zelatores
meruim⁹ habere ⁊ tā ope q̄ opa promotores •

Qui circumelantes mare ⁊ aridam. orbis ambi-
tum perlustrantes. vniuersitatum quoq; diuer-
satum prouinciarum generalia studia perscri-
tantes. nostris desiderijs militare studebant.
certissima spe mercedis. **Q**uis inter tot argu-
tissimos venatores. lepuscul⁹ delitesceret. q̄s
pisciculus istorum nunc hamos. nunc rethia.
nunc sagenas euaderet. **A** corpore legis diui-
ne. usq; ad quaternum sophismatū hesternorū
nichil istos preterire potuit scrutatores.
Si in fonte fidei cristiane. auria sacrosancta
romana sermo deuotus insonuit. uel si pro no-
uis causis questio ventilabatur extranea. si p
ishensis soliditas que plus antiquitati disce-
de. q̄ veritati subtiliter producente iā studet.
Si anglicana perspicacitas que antiquis per-
fusa luminaribus. nouos semp radios verita-
tis emitat. quidq̄ ad augmentum sciencie v̄l
declarationem fidei promulgabit. **H**oc statim
nostris recens infundebatur auribus. nullo de-
nigratum semiuerbo. nullaz nugacitate corrup-
tū. sed de prelo purissimī torcularis in nostre
memorie dolia defetandum transibat. **E**cum
vero nos ad ciuitates et loca contingeret decli-
nare vbi prefati pauperes conuentus habebāt
eorum armaria ac quedūq; librorū repositoria

visitare non piguit. ymmo ibi i alissima pau-
pertate altissimas diuicias thesauriatas inue-
nimus. **N**on solum in eorū sarcinulis et spoe-
tellis micās de mensa dominorum cadētes repi-
mus pro catellis. verum etiam panes propo-
sitionis absq; fermento. panem q; angelorum
omne in se delectamentum habentem. **Y**mmo
horrea ioseph plena frumentis totamq; egip-
ti suppellectilem atq; dona ditissima. que re-
gina saba detulit salomoni. **H**ij sunt fornice
continue congregantes in messe. **E**t apes ar-
gumentose. fabricantes iugiter cellas mellis
Hij successores bezeleel. ad excogitandum qd
quid fabre fieri poterit in argento et auro et gē-
mis quibus templum ecclesie decoretur. **H**ij
prudentes polimitarij. qui super humerale
ac rationale pōtastic sed et vestes varias effi-
ciūt sacerdotum. **H**ij cortinas saga pellesq;
arietum tubricatas resarciuntur quibus eccle-
sie imitantis tabernaculum contegatur. **H**ij
sunt agricole seminantes. boues tritiuantes.
tube bucinantes. pliaides emicantes. et stelle
manentes i ordine suo. que sysarā expugna-
re non cessant. **E**t vt veritas honoretur sal-
uo iudicio cuiuscumq; et licet hī nuper hora vn-
decima autē vineam sunt ingressi dominicam

fiat amantissimi nobis libri vi. capi. supra ap-
tus allegabant. plus tamen i hac hora breuis-
sima. sacratorum librorum adiecerunt propa-
gini q̄ omēs residui vinitores. pauli sectātes
vestigia. qui vocatione nouissimus predicatio
ne primus multo lati⁹ ewangeliū cristi spar-
sit De istis ad statum pontificalem assumpti
nonnullos habuimus de duobus ordinibz. pre-
dicatorum videlicet et minorū nostris assiste-
tes lateribus. nostreqz familie cōmensales vi-
ros utiqz tam moribus q̄ litteris insignitos
Qui diuersorum voluminum correctionibus. et
expositionibus. et tabulationibus ac cōpilatio-
nibus indefessis studiis incumbāt. ¶ **B**ane
quous omnium religiosorum comunicatiōe mul-
tiplica. plurimorū operum copiam tam nouorū
q̄ veterum affecta fuerimus. predicatores ta-
men extollimus merito speciali preconio i hac
parte q̄ eos pre cunctis religiosis. suorū sine
inuidia gratissime comunicatiōis inuenim⁹
ac diuina quadam liberalitate perfusos. sapi-
entie lumine probauimus non auaros. sed
ydoneos professores. ¶ Preter has oportunita-
tes omnes pretactas stationariorum ac libra-
riorū noticiam. non solum ifra natalis soli p-
uinciam. sed per regnum france. teutonie. et

italie opauim⁹ dispsor⁹ facilliter . pecunia p
uolante . **N**ec eos ullatenus impediuit distā
cia neq; furor maris absterzuit . nec eis es p
expensa defecit . quin ad nos optatos libros
transmitteret vel afferrent . Sciebant enim
pro certo q; spes eorum in sinu nostro epōita
defraudari non poterat . sed restabat apud
nos copiosa redemptio cū vsuris . Deniq; nec
rectores scolarium ruralium puerorumq; rudi
um pedagogos nostra neglexit comūis singu
lorum capatitric amoris . **S**ed potius cū vaca
ret eorum oculos et agellos ingressi flores su
perficietenus edolentes collegim⁹ . ac radices
effodimus ob solitas studiosis tamē accommo
das . **E**t que possent digesta barbarie ranci
da pectorales arterias eloquētie munere me
dicare . **I**nter huiusmodi pleraq; comperim⁹
renouari dignissima . q; sollerter eliminata . tur
pi larua vetustatis deposita merebātur venus
tis vltibus denuo reformari . **Q**ue nos adhi
bita necessarioz sufficiencia in figure resurrex
ionis exēplū resuscitata . quadammō rebuiue
reddidim⁹ sospitati . **C**eter⁹ apud nos ī nrīs a
trijs mltitudo nō modica sēp erat atiquarioz
scriptoꝝ colligatoꝝ correctoꝝ illuinator⁹ ⁊ gnali
ter om̄ . q; poterāt libroꝝ fructus vtilit̄ insudare

Postremo omnis utriusq; sexus omnisq; sta-
tus vel dignitatis conditio cui⁹ erat cū libris
aliquale commercium cordis nostri ianuas ⁊
pulsu poterat aperire facillimo ⁊ ī nostro gre-
nio cōmodum reperire cubile. Sic omēs ad-
misimus codices afferentes vt nec precedenti-
um multitudo ⁊ fastidium posteriorū efficeret ⁊
vel hestnum beneficium precollatum ⁊ preiuditi-
um pateret hodierno. Quia ppter cū omib⁹ me-
moratis personis quasi quibusdam adaman-
tibus attractatiuis librorū iugiter uteremur
hiebat ad nos desideratus accessus vasorū sciē-
et multifarius volatus voluminum optimorū.
Et hoc est quod presenti capi ⁊ sūp̄m⁹ enar-
rare. **Capitulum ix.** q; antiqui studentes pre-
cedunt modernos feruore discendi

Licet nostris desiderijs nouitas moderno
tum numq̃ fuerit onerosa qui vacantes
studijs ⁊ ac primorum patrū sentencijs quitq̃
vel subtiliter vel utiliter adicientes grata semp
affectione colimus ⁊ antiquorum tamen exami-
natos labores ⁊ securiori cupiditate cupiui⁹ p
scrutari. Sine enim naturaliter viguerunt p
spiratori mentis īgenio ⁊ sine instanciori stu-
dio forhtā idulserūt ⁊ sine vti⁹q; suffulti sub-
sidio pfeceunt. hoc vnū compimus euidenter